

רבנו אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

על גרי הצדק

כדאי לנו לתפוס את יסוד הגרות בכללותו, כמה רבה חשיבותו בישראל, עד שדרש רבא (תגיגה ג, א) מאי דכתיב "מה יפו פעמיו בנעלים בת נדיב", כמה גאון רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל! בת נדיב — בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב שנאמר: "נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם". אלקי אברהם ולא אלקי יצחק ויעקב, אלא אלקי אברהם שהיה תחלה לגריב.

הננו רואים את הקשר המקודש שיש לכבודה של הקדושה החוגגת של העליה לרגל, המשרה עוז והדרת-קודש על ישראל, עם הערך של חביבות הגריב. כי שפעת הקודש של עם ד' ממקור בית חייה אשר יתפשט לעתיד על כל עמי התבל, מראה היא בכל דור ודור את ניצוצי-ברקיה, ע"י הנפשות הפניניות המפוזרות בגויי הארצות שמהן באים לנו גרי הצדק שאנו חייבים לאוהבם במדה טובה כפולה.

ואף שאמרו חז"ל (יבמות קט, ב): "א"ר יצחק מאי דכתיב "רע ירוע כי ערב זר — רעה אחר רעה תבוא למקבלי גרים", ומייתי על זה הא דאמר רבי חלבו: "קשים גרים לישראל כספחת", כבר כתבו בזה התוס' שם ד"ה "רעה אחר רעה": אומר ר"י דהיינו, היכא שמשאימם אותם להתגיר יש לנו לקבלם, שהרי מצינו שנענשו אברהם יצחק ויעקב שלא קבלו לתמנע שבאת להתגיר, והלכה והיתה פלגש לאליפו בן עשו ונפק מינה עמלק דצערנינהו לישראל, וכדאמרין באגדת חלק (צט, ב). וגם יהושע קבל את רחב הזונה, ונעמה ורות המואביה (נתקבלו), ובריש פרק במה מדליקין (ל, א) שגיר הלל אותו שאמר "גיריני על מנת שתשימני כהן גדול" ואותו ד"על-מנת שתלמדיני כל התורה כולה" ואעפ"י שלא היו מתאמצים להתגיר יודע היה הלל בהם שסופם להיות גרים גמורים כמו שעשה לבסוף. עכ"ל.

והננו למדים מדבריהם ז"ל שאין מה לדבר שהננו רחוקים מלהשיא איש מאומות העולם שיתגיר (כמו שאחרים עושים בנוגע לצידי-נפשות), לא באלה חלק יעקב, אלא גם בבאים מעצמם, הננו בודקים אותם בבדיקה מעולה, אם באמת הוארה נפשם מניצוץ האור האלקי של תוה"ק, ומקדושת ישראל בכלל.

ואנו יודעים בין הגרים אנשי סגולה נפלאים, והכרתי גר צדק שהיה פעה"ק, שמו היה רבי אברהם יעקב, והיו מכנים אותו בשם ליאון גר-הצדק, שרושם גדול היה עושה על כל מרינו ראמח, הוא היה רומר רינו-רנוב רנומיה גדולה ונישורה גיונון לכן לחסות עולמו

וזכורני שבשנת תרס"ו בערך בא לביתי ביפו, ואמר שיש לו להציע לפני בקשה אם ארצה למלא אותה, וכאשר תשובתי היתה שהנני נכון למלאות חפצו בגבול היכולת שלי בלי"ג, אמר לי שראה מחברת שלי בשם "אדר היקר" ששמה דיברתי על דיוקנו הרוחני של כבוד מו"ה הגאון האדרי"ת ז"ל, שלקחה את לבבו בזה שרק היהדות יכולה להתפאר שיש לה בין האנשים הרוחניים שלה פרצופים טהורים כאלה, מה שרחוק מאד למצא אצל אחרים. וע"כ הוא רוצה שאתן לו רשות כשתהיה לו הזדמנות להעתיק את המחברת הנ"ל לשפות אירופיות שהוא יודען. מובן שהרשיתי לו בחפץ לב.

אחרי אשר הארכתי עמו בשיחות פנימיות-נפשיות, שאלתי ממנו אם יש לי רשות, לשאול אותו, באיזה אופן בא לידי הצעד הגדול הזה להכנס לדת ישראל, אחרי חיים רחבים בתור כומר? — אחרי התבוננות קצרה מצדו, שהכרתי שהוא תפוס ברגש עמוק מאד, אמר לי, שהענין בא אליו מתוך רגש של הכרת תודה, להשם יתברך, אחרי שנתרפא באופן פלאי, ממחלה מסוכנת ומיואשת שתקפה עליו.

ואמר לי שאאמין לו, שתמיד היה דתי במעמקי נפשו, ובטבע נפשו שכנה הכרה גמורה, שאין אדם קונה לו את יתרון-האדם על ידי שום תרבות ושום מדע בעולם, כי אם על ידי קדושת האמונה האלקית, שמבלעדיה אפילו אם יהיה גדול בכל מחמדי המוסר והפילוסופיא, תהיה תכונתו רק כמו בעל-חי-מלומד, אבל אותו צלם אלקים המיוחד לאדם, לא ישיג בשום אופן כי אם על ידי חיים של קדושת האמונה.

אבל, הוסיף לומר, זה גם כן הוכר לו בעומק הנפש, שדוקא אמונה אלקית טהורה שאין בה שמץ של אליליות, היא רק היא תוכל לאשר את האדם להביא אותו לידי אותה המדרגה האצילה הנובעת מקדושת האמונה, ועל פי הרגש הזה התחיל לפשפש באמונתו אם היא באמת נקיה מתערובות של אליליות, ובלב פצוע בא לידי מסקנה, שאי אפשר שיהיה תמים באמונתו בלא ערוב של מחשבה אלילית.

ידע אמנם שישנם תיאולוגים רציונליים, שתיארו את אמונתם בתור אמונה מופשטת מאליליות, אבל הוא הכיר שאלה האנשים לא בעלי-אמונה הם, אלא אנשים משכילים ומתפלספים, ומאד עגמה נפשו מזה, עד אשר שם את פניו לאמונת-ישראל, שבה מצא את הטהרה הגמורה של אמונה אלקית טהורה, וכנס בכל לבו ונפשו תחת כנפי השכינה, ומצא על ידה מחסה לנשמתו הרעבה לאור האמונה האלקית בכל מילואה.

גרים מסוג זה, הנם החלק המאיר שבכללות גרי-הצדק, שדבקות רוחם נשתלמה במה שקשרו את חייהם עם קדושת ישראל, וקדושת ירושלים עיהק ת"ו, עיר ד' שמה לנצח.

וזה מכוון לדברי חז"ל הקדושים במגילה (י"ז, ע"ב): "וכולל גרי הצדק עם הצדיקים שנאמר: "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן" וסמך ליה "וכי יגור אתכם גר". והיכן מתרוממת קרנם? — בירושלים!! שנאמר: "שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביך".

זמננו החדש

למאמר זה של מרן הרב זצ"ל שנתפרסם לראשונה בלוח א"י, וחזר ונדפס ב"ההד" חוברת ניסן — תרצ"ו, יש להוסיף את הדברים שפירסם הרב יעקב גולדמן שליט"א ב"ההד" חוברת אייר — תרצ"ו.

פנת הגר (נוספות למאמר הרב זצ"ל בחוברת ניסן)

על הכומר האמריקני שהתגייר, שעליו מדובר במאמר הנ"ל, שמעתי מהרב זצ"ל עוד פרט שלא בא במאמרו: הגר הנ"ל תכן תכנית ליסד בירושלים "ישיבת גרים", שבו ילמדו עיקרי היהדות לכל מי שרוצה להתגייר.

ערב מלחמת העולם נפרד הגר הנ"ל מחרב ז"ל ביפו טרם צאתו לחו"ל בענין הנ"ל. ומאז לא נודע ממנו דבר.

עוד שמעתי מהרב ז"ל. שבימי שהותו בשוויץ בימי המלחמה (ואז לא נעשה שם שום דבר גדול ע"י הרבנים, בלי שהתיעצו אתו תחלה). פעם נשלח אליו צעיר גרמני, שרצה להתגייר, להחקר על ידו ז"ל, אם כונתו רצויה.

לשאלת הרב ז"ל מה המריצו לבחור באלקי ישראל, השיב הצעיר שאמו שהיתה אדוקה מאד למדתו, שכל ערך החיים אינו אלא בהתקרבות אל הקדושה, וששכלול החיים הוא להעלות בקדושה מצורה נמוכה לצורה עליונה יותר, ולמטרה זאת למד פילוסופיא ותיאולוגיא, וכפי שהעיד עליו הרב ז"ל היה באמת בקי וחרף בכל השיטות בלמודים הנ"ל.

פעם באו לידו ספרי הרב שמשון רפאל הירש ז"ל, והכיר בהם שאין למעלה מקדושת החיים הישראליים — ולכן החליט להתגייר. אמו הסכימה לצעד הזה והצטיר וחפרל